

Kultúra a samospráva

Definícia kultúry je veľmi rôznorodá. V najzákladnejšej podstate možno pojem kultúra opísať ako súbor zvykov, vzťahov, inštitúcií, noriem a ďalších črt, ktoré charakterizujú spoločnosť alebo sociálnu skupinu. Základnou funkciou kultúry je jej spoločenská účelnosť, teda zachovanie sociálnej stability a súdržnosti, kultúra dáva primárne možnosť identifikácie sa človeka s prostredím – domácim i cudzím. Kultúra podnecuje poznávanie, kreatívne zmyšľanie, integruje jedinca do spoločnosti, ktorý si vďaka kultúre osvojuje spoločenské normy, vzdeláva sa, dokáže sa adaptovať v spoločnosti, poskytuje mu priestor na zábavu a oddych.

Vzhľadom k preneseným kompetenciám štátu na samosprávy je zabezpečenie funkcií kultúry na báze obcí o to viac dôležité. Obec by mala okrem iného v oblasti kultúry plniť potreby vzdelávacie, relaxačné, mala by zabezpečiť podmienky pre rozvoj a prezentáciu nielen miestnej, ale aj nadregionálnej kultúry. Obec by mala vytvoriť priestor pre kvalitné kultúrne vyžitie svojich obyvateľov aj tým, že poskytne priestor pre široký výber v umeleckých žánroch a formách.

Subjekty zaoberajúce sa oblasťou kultúry v Bánovciach nad Bebravou

V Bánovciach nad Bebravou sú kultúrne aktivity zabezpečené množstvom organizácií pôsobiacich na pôde mesta. Mesto samotné tieto aktivity zabezpečuje najmä prostredníctvom Mestského kultúrneho strediska. Mestské kultúrne stredisko je podľa zákona č. 61/2000 o osvetovej činnosti Z. z. osvetovým zariadením so všeobecným zameraním. Je to kultúrna inštitúcia s regionálnou pôsobnosťou, ktorej zriaďovateľom a jediným vlastníkom je mesto Bánovce nad Bebravou. Inštitúcia bola založená v roku 1994 a jej právna forma je spoločnosť s ručením obmedzeným. Vykonáva činnosti stanovené v Zakladateľskej listine, ktoré majú funkciu najmä kultúrno - výchovnú, vzdelávaciu a informačno – dokumentačnú, čím buduje kultúrne povedomie a vychováva ku kultúre široké vekové kategórie. V roku 2012 bola na Mestskom úrade v rámci Odboru starostlivosti o občanov vykonávaná pozícia Samostatného odborného referenta, ktorý mal na starosti okrem iného i oblasť kultúry (spoluorganizovanie niektorých vybraných podujatí, depozit kultúrnych pamiatok mesta). Táto pozícia bola však v priebehu roku zrušená a väčšina jej kompetencií prešla pod Mestské kultúrne stredisko.

Mesto ďalej zabezpečuje aktivity v oblasti kultúry v troch mestských častiach a to najmä prostredníctvom občianskych výborov a miestnych spolkov. Kultúrny život v meste dotvára svojou činnosťou aj Bánovské kultúrne centrum (Knížnica L. Štúra). Je príspevkovou organizáciou mesta Bánovce nad Bebravou a bola založená 1. mája 2011 zriaďovacou listinou schválenou na 3. zasadnutí Mestského zastupiteľstva uznesením č. 60/2011. Táto organizácia je kultúrnym, výchovným a osvetovým zariadením so všeobecným zameraním, zabezpečujúcim osvetovú činnosť, ktoré aktívne vytvára podmienky pre tvorivé kultúrne aktivity občanov, napomáhajúcim cieľavedomému rozvoju kultúry a osvetu na základe záujmov a potrieb občanov, organizuje kultúrny a spoločenský život občanov v podmienkach miest a obcí.

Ďalšími organizáciami a združeniami, ktoré rôznym spôsobom podporuje mesto a ktoré sa svojou činnosťou dotýkajú oblasti kultúry sú Mestský úrad - Zbor pre občianske záležitosti, Mládežnícky parlament, Združenie obcí Bánovecko, cirkvi, miestna organizácia Matice slovenskej,

Občianske združenie Vojtecha Pecháňa, miestna organizácia Slovenského červeného kríža, dobrovoľné hasičské zbory. V rámci školstva sú to všetky školy a materské škôlky na území mesta, ale najmä Základná umelecká škola D. Kardoša, Centrum voľného času, ďalej kluby dôchodcov, miestne organizácie Slovenského zväzu zdravotne postihnutých, Klub slovenských turistov. V súkromnej sfére sa na pôde mesta v oblasti kultúry realizuje súkromná umelecká agentúra, súkromná základná umelecká škola, mládežnícky spolok YOP (projekt Pajta, Oslavy slnovratu, podujatie na podporu neziskovej organizácie Archa), materské centrum, chránená dielňa a ďalšie občianske združenia a neziskové organizácie.

Kultúrne podujatia v roku 2012 zabezpečované mestom

V priebehu roka 2012 boli a ešte budú realizované rôzne druhy podujatí pre rôzne kategórie verejnosti v snahe uspokojiť čo najväčšie spektrum respondentov.

Kultúrne podujatia podporované mestom v rámci rozpočtu:

- Slávnostná akadémia ku dňu učiteľov
- vyhlásenie Najlepších športovcov Bánoviec nad Bebravou
- výročie Oslobodenia mesta
- oslavy Sviatku práce
- oslavy Dňa matiek
- MňamFest – podujatie zamerané na podporu regionálnych potravín
- Silvester a Vznik Slovenskej republiky
- plesy dôchodcov
- ples Združenia obcí Bánovecko

Kultúrne podujatia organizované Mestským kultúrnym strediskom:

- predstavenie Partička
- koncert K. Koščovej a kapely Neřež
- Celestial Help Fest – benefičný koncert rockových a metalových kapiel
- koncert Jana Kryla
- country festival Dostavenie v Mlynici
- podujatia v rámci Kultúrneho leta
- Koncert rockových kapiel KoRoKap – prehliadka amatérskych skupín
- spevácka súťaž Tri ruže mesta Bánovce nad Bebravou
- výstavy
  - Dr. Anton Jánošík – život a dielo
  - Bánovce na starých pohľadniciach – výstava pri príležitosti 780. výročia prvej písomnej zmienky o meste
  - Milan Rastislav Štefánik – astronóm a diplomat
  - Čaro jesene – prehliadka tvorby seniorov v meste
- premietania filmov v rámci Filmového klubu Kassandra
- jarmoky, vianočné trhy
- Mikuláš v meste
- Majáles

- country bál

Kultúrne podujatia organizované Bánovským kultúrnym centrom (Knižnica Ľ. Štúra):

- Osmijanko – celoslovenská vedomostná súťaž pre deti základných škôl
- Stretnutie po rokoch – stretnutie najstarších čitateľov knižnice
- Štúrov a Dubčekov rétorický Uhrovec – spoluorganizácia podujatia
- Svet malého predškolača – výstava výtvarných prác
- Z námestia do lesa – kreslenie na námestí

Kultúrne podujatia v mestských častiach

Mestské časti počas roka organizujú širokú škálu podujatí pre verejnosť, v roku 2012 to bola napríklad tradične Biskupická jedenástka, výročie prvej písomnej zmienky o mestskej časti Biskupice, súťaž vo varení gulášu GulášFest v Malých Chlievanoch, Memoriál Viliama Peťovského v Dolných Ozorovciach. Občianske výbory v štyroch mestských častiach pravidelne organizujú podujatia pri príležitosti Medzinárodného dňa detí, Medzinárodného dňa žien, podujatia pre seniorov v rámci mesiaca úcty k starším, podujatia s vianočnou tematikou, či hodové zábavy. Kultúrne aktivity majú tiež miestne dobrovoľné hasičské zbory.

Kultúrne podujatia organizované školami a školskými zariadeniami

Nemalú rolu v oblasti kultúrnych aktivít zohrávajú i školy a školské zariadenia. V roku 2012 sa podieľala Základná umelecká škola na organizovaní súťaže Mladý moderátor, Centrum voľného času organizovalo okrem iného prehliadku tanečných skupín Tančiareň, Vianočnú benefíciu – prezentáciu a predaj výrobkov miestnych materských, základných a stredných škôl, materská škola na ulici Hollého organizovala súťažnú prehliadku detskej tvorivosti Bábkuľienka.

Podpora kultúry v meste

Ponuka kultúrnych podujatí v roku 2012 je rôznorodá, snahou kompetentných orgánov v oblasti kultúry je zostavovať ju tak, aby boli uspokojené široké škály publika. Ide o veľmi podrobnú a cieľavedomú prácu, tvorenú s dostatočným predstihom a dôkladným naplánovaním s ohľadom na záujmy a dopyt verejnosti. V súvislosti s tým by bolo prospešné pre verejnosť aj pre samotných organizátorov kultúrnych podujatí zostavenie prehľadu plánovaných kultúrnych podujatí počas roka. Vyžaduje si to samozrejme maximálnu súčinnosť zo strany všetkých zúčastnených. Benefitom je fakt, že takto by sa prispelo k celkovému spropagovaniu konkrétnych podujatí. Propagácia je dôležitý faktor pri organizovaní akéhokoľvek podujatia. Mesto a jeho zložky zaoberajúce sa kultúrou využívajú na propagáciu rôzne formy – od tlačených (Bánovské noviny, plagáty) cez regionálnu televíziu a rádio po elektronickú formu šírenia cez internet (najmä webová stránka mesta a sociálne siete).

Akokoľvek činnosť, pokiaľ má byť vykonávaná kvalitne, sa však nezaobíde bez kvalitného materiálneho zabezpečenia. Je treba si uvedomiť, že aktivity v kultúre môžu len obmedzene dosahovať zisk, nemali by byť teda smerované prioritne k vytváraniu zisku. Predovšetkým majú uspokojovať široké spektrum potrieb občanov žijúcich v našom meste. Pokiaľ má mesto záujem

o podporu kvalitného kultúrneho života, je nevyhnutné, aby pre jeho existenciu poskytol adekvátne zabezpečenie. Veď kultúru v pravom slova zmysle nemôžeme vnímať len z hľadiska produkovania materiálnych statkov, no predovšetkým ako prostriedok pre skvalitnenie a obohatenie života.